

Informace o kontrolách provedených v roce 2009 Českou inspekcí životního prostředí
ve spolupráci s krajskými úřady a orgány integrované inspekce podle zákona
č. 59/2006 Sb.

Dodržování podmínek zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

Česká inspekce životního prostředí ve spolupráci s orgány integrované inspekce (Státní úřad inspekce práce, správní úřady na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva, integrovaného záchranného systému, Český báňský úřad, krajské hygienické stanice) a krajskými úřady prováděly kontroly nad dodržováním ustanovení zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, na základě ročního plánu, který byl schválen Ministerstvem životního prostředí.

Účelem zákona o prevenci závažných havárií je stanovení systému preventivních opatření pro objekty a zařízení, ve kterých je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo přípravek, a snížit tak pravděpodobnost vzniku a omezit těmito opatřeními následky závažných havárií.

Cílem byla kontrola všech 110 subjektů zařazených do skupiny B a vybraných 30 subjektů zařazených do skupiny A. V případě 1 subjektu se v době tvorby plánu kontrol projednávalo zařazení do příslušné skupiny. **Celkem bylo provedeno 141 plánovaných kontrol dle plánu schváleného MŽP a 40 kontrol nad rámec tohoto plánu.**

Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, nabyl účinnosti 1.6.2006. Postup při provádění kontrol upravuje Nařízení vlády č. 254/2006 Sb., o kontrole nebezpečných látek. Činnost České inspekce životního prostředí, složky ochrany vod, byla v roce 2009 ovlivněna změnou územní působnosti jednotlivých oblastních inspektorátů, ke které došlo od 1.7.2009. Původní územní působnost, která z velké části odpovídala povodím velkých řek, byla pro lepší administrativní přehlednost nahrazena působností rozdělenou dle krajského členění. Kontroly prováděli inspektoři složky ochrany vod ČIŽP, kteří absolvovali odborný kurz „Prevence závažných havárií pro pracovníky orgánů integrované inspekce“, pořádaný Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, odborným pracovištěm prevence závažných havárií.

Zaměření kontrol

Kontroly u těchto subjektů byly jako každoročně zaměřeny na ověření aktuálnosti primárních údajů bezpečnostní dokumentace, na prověření správnosti a aktuálnosti vnitřních havarijních plánů, na plnění podmínek daných MŽP. Základním předmětem kontrol v roce 2009 bylo dodržování systému řízení bezpečnosti.

Dle požadavků § 35 odst. 3 písm. c) zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, jsou pověřeni zaměstnanci provádějící kontrolu podle tohoto zákona povinni dodržovat bezpečnostní a další předpisy upravující činnost provozovatele, se kterými byli seznámeni.

Nedostatky uplatněné při předchozích kontrolách, které byly protokolárně zaznamenány, byly odstraněny. V případě menších nedostatků zjištěných při kontrole dochází k jejich odstranění během kontroly.

V jednom případě společnost nepostupovala podle schválené bezpečnostní dokumentace, kterou neaktualizovala. Krajský úřad v tomto případě však správní řízení nezačal.

V roce 2009 nebyla ČIŽP uložena pokuta. Během roku 2009 nedošlo v kontrolovaných subjektech k žádné závažné havárii z hlediska zákona č. 59/2006 Sb.

Při kontrole povinností stanovených v bezpečnostních dokumentacích bylo zjištěno, že většina provozovatelů plní stanovené cíle, které jsou zpravidla vyhodnocovány 1x ročně v závěrečných zprávách společností.

Mimořádné události

V lednu 2009 došlo v objektu Střediska 07 Šlapanov k úniku nafty z podzemního zásobníku. Konkrétně se jednalo o přeplnění podzemní nádrže a následný únik nafty do podzemních a povrchových vod v množství 8 – 10 m³. Podstatné množství uniklé nafty bylo zachyceno drenážním systémem a odvedeno na ČOV. Neprodleně po vzniku havárie a v následujících hodinách a dnech byla přijata rozhodná opatření k minimalizaci jejích následků. Na základě jednání zástupců příslušných orgánů státní správy bylo přijato hodnocení, že se nejedná o závažnou havárii dle zákona č. 59/2006 Sb., neboť nebyla naplněna příslušná kritéria. Provozovatelem byla přijata organizační a technická opatření k zabránění opakování události. Za únik ropných látek uložil příslušný vodoprávní úřad provozovateli pokutu.

Cvičení

V květnu 2009 se pracovníci ČIŽP zúčastnili (pouze jako diváci) v objektu Středisko 07 Šlapanov taktického cvičení složek IZS pod patronací HZS kraje Vysočina. Účelem tohoto plánovaného cvičení bylo prověření základních činností Hasičského záchranného sboru kraje Vysočina, HZS podniku Čepro Šlapanov, a.s., jednotek dobrovolných hasičů spádových obcí, Zdravotnické záchranné služby kraje Vysočina, Policie České republiky, Městské policie a dalších složek. Zároveň došlo k ověření vnitřního a vnějšího havarijního plánu společnosti Čepro, a.s., provoz Šlapanov, a součinnosti mezi jednotkami požární ochrany a ostatními složkami IZS.

Zkušenosti

Seminář IMPEL - Poučení z průmyslových havárií

Seminář byl pořádán pod záštitou IMPEL a francouzského DRIRE. Místem konání byla budova MGEN v centru Paříže. Cílem semináře bylo prezentovat konkrétní havarijní případy z jednotlivých zemí, podělit se o zkušenosti s jejich likvidací a porovnávat rozdílné přístupy v zemích účastníků. Dále definovat hlavní příčiny vzniku havarijních případů. V úvodu semináře byl prezentován zajímavý přehled jednotlivých typů havárií evidovaných v databázi za období 1992 – 2007, ze kterého vyplývá, že nejčastěji evidovaným typem havárie byly případy požárů (66%) a vypuštění nebezpečných látek (39%). Ve 4,8% případů došlo k domino efektu a v 6,7% k explozím. V 17% případů byl do havárií zahrnut chemický průmysl, v 7,5% zemědělství. Obdobně nejčastěji docházelo k úniku chemických produktů (29%) a tekutých uhlovodíků (15%). Jako primární příčina havárií byl vyhodnocen lidský faktor (47%). Jedná se pouze o orientační statistiku vytvořenou na základě prezentovaných závažných havárií.

Řada z prezentovaných havárií nespadala vůbec pod agendu SEVESO. Nezanedbatelný počet havárií vznikl v rámci přepravy, mnohé se týkaly požárů. Z prezentovaných případů je zjevné, že v žádném případě by nemělo být spoléháno pouze na lidský faktor, případně na spolehlivost používané technologie bez druhotného zabezpečení. Zvláště bylo zdůrazněno, že v případě velkých skladů nebezpečných látek by měly být havarijní vany o dostatečném objemu a zároveň konstruované tak, aby nemohlo dojít k přelivu nebezpečné kapaliny při náhlém kolapsu zásobníku. Zájemcům byla ze strany zástupce německé inspekce předána příručka ke správnému skladování a nakládání s chemikáliemi, kladoucí důraz na správné označování chemikálií tak, aby bylo zabráněno jejich záměně, postupy při případném míchání chemikálií a rovněž důrazně varující před společným skladováním výbušných a toxických látek, které může vést k havárii mimořádného rozsahu.

Společná kontrola německých a českých zástupců ve společnosti Dow Olefinverbund GmbH v závodě v Böhlenu

Ve dnech 29. – 30. října 2009 se konala společná integrovaná inspekce dle evropské směrnice Seveso II ve společnosti Dow Olefinverbund GmbH v závodě Böhlen v Sasku. Kontroly se na české straně zúčastnili zástupci ČIŽP a MŽP, Krajského úřadu Ústeckého kraje a Hasičského záchranného sboru Ústeckého kraje. Integrovaná inspekce byla pokračováním vzájemné přeshraniční spolupráce mezi ČR a SRN v oblasti prevence závažných havárií. Cílem této spolupráce je především vzájemná výměna informací v oblasti prevence závažných havárií. V předchozích letech (v roce 2007 a roce 2008) byly již

uskutečněny podobné společné inspekce, a to ve společnosti Fluorchemie Dohna GmbH v Sasku v říjnu 2007 a ve společnosti Air Products spol. s r.o., výrobní závod v Litvínově v říjnu 2008. Letošní integrovaná inspekce byla tedy pokračováním úspěšně se rozvíjející vzájemné spolupráce s přínosem pro obě strany.

V areálu společnosti Dow v Böhlenu se nachází celkem 8 zařízení, která jsou klasifikována jako nebezpečná z pohledu prevence závažných havárií. Každé z těchto osmi zařízení musí být, dle požadavků legislativy, zkontrolováno každý rok. Na základě výkladové směrnice je v případě uvážení, možné tento interval prodloužit. Všechny mimořádné události včetně technologických odchylek (tzv. „skoronehod“) musí společnost nahlásit úřadu, který tyto události vyhodnocuje a ukládá příslušná opatření k nápravě.

Odlišností od ČR je hrazení integrované inspekce kontrolovanou společností (společně se zprávou z kontroly je vydáno rovněž rozhodnutí o zaplacení úhrad za provedení inspekce). Systém úhrad je rozdílný v každé spolkové zemi.

Co se týká organizační struktury kontrolního orgánu Zemský úřad pro životní prostředí, zemědělství a geologii, spadá pod Saské ministerstvo životního prostředí a zemědělství. Z hlediska legislativy je prevence závažných havárií zahrnuta do spolkového zákona o ochraně před imisemi, není tedy prováděna zvláštním právním předpisem jako v ČR.